

СТАНОВИЩЕ

от проф. Елисавета Борисова Вълчинова-Чендова, д.н.,
(Нов български университет, Институт за изследване на изкуствата – БАН)
проф. направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“

по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“,
област на висше образование 8. Изкуства,
проф. направление 8.3. Музикално и танцово изкуство
(клавирен съпровод – един, към катедра „Камерна музика и съпровод“)
в Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“,
обявен в ДВ бр. 101/27.12.2019 г.,
с единствен кандидат: **доц. д-р Даниела Петрова Дикова**

1. ПРЕДСТАВЯНЕ НА КАНДИДАТА И ОБЩИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ ТВОРЕСКАТА Й ДЕЙНОСТ

Доц. д-р Даниела Петрова Дикова е изявен изпълнител и педагог, организатор на престижни музикални форуми. Трудно е да бъде представена накратко нейната активна многостранна дейност, която познавам от години и следя с интерес. Качествата ѝ на пианист и камерен изпълнител са високо оценени. На първо място ще посоча участието ѝ в трио „Арденца“, заслужено отличено през 2009 с престижната „Кристална лира“. В репертоара му специален акцент е съвременната музика, реализирани са множество световни премиери и първи изпълнения у нас на творби от български и чуждестранни изпълнители. През 2019 Триото откри Първия музикален фестивал за бразилска музика в България с премиерни изпълнения на клавирни триа от Вила Лобос, Брага и Гнятали, а през есента изпълни премиерно за България и клавирни триа от английските композитори Х. Литолф и Ф. Бридж в рамките на цикъла концерти „Дипломатия и музика“ на Софийска филхармония. Специално ще отбележа концертните изпълнения на клавирни триа на Бетовен и студийните им записи (2019) – амбициозен проект, представен в София и други градове в страната. В приложените справки за периода 2015 – 2020 са посочени 16 документални

записа с репертоар от романтизма, XX век и съвременни композитори, осъществени с триото, както и 7 документални записа с други изпълнители.

На 1 декември 2019, рождения ден на Петко Стайнов, трио „Арденца“ представи премиерно транскрипцията за клавирно трио от Артин Потурлян на „Хоро“ и „Пайдушко“ от „Тракийски танци“, поръчани от Даниела Дикова.

В началото на 2020 в Нейпълс, Флорида, Даниела Дикова изнася концерти с премиерно представяне на българска музика за цигулка и пиано.

Много активна е дейността ѝ във фондация „Арденца“, а успоредно с това през 2010 тя създава конкурса „Vivariano“ за пианисти непрофесионалисти, който е първи по рода си на Балканите, за което през 2012 година Даниела Дикова е наградена за значителен принос към българското изкуство и култура с наградата „Златно Перо“ на Класик ФМ Радио и Община София. С „Vivariano“ е свързана и идеята ѝ за нотни сборници с клавирни пиеси от български композитори, досега са реализирани 4 издания, които са несъмнен принос за разширяването на репертоара на младите пианисти с българска музика. Интересни проекти са етнофестивалът „Rila Exchange“ и „АРТденциета“ (занимателна ваканционна програма с изкуства за деца), насочени към развиване на творческо мултикултурно сътрудничество между артисти от различни възрасти и националности. Всеки, който се занимава с организационна дейност, е наясно колко сили и енергия изисква реализацията на тези форуми, включително изготвяне на проекти, кандидатстване за финансиране в сесии на Министерството на културата, Програма „Култура“ на Столична община и пр., търсене на различни други възможности за субсидиране и пр.

Високо ценена като професионалист, Даниела Дикова е член на жури на национални и международни конкурси.

През 2014 тя издава първия си компактдиск „Нани-нани“ с приспивни песни от български композитори, а през 2016 – колекция от приспивни песни от цял свят за цигулка и пиано с цигуларката Даниела Щерева. Реализирала е множество записи за БНР, БНТ и Fame's (Скопие), концертирала е в Италия, Франция, Швейцария, Австрия, Корея, Гърция. Сащ и др. За периода 2015 – 2020 са посочени 8 студийни записи, сред които е и тройният концерт на Георги Арнаудов – Концерт „Vagocus ex Machina“ за пиано, хамерклавир и чембало с оркестъра на БНР, дир. Г. Димитров, В. Илисавский – чембало, и Г. Драганова – хамерклавир (2015).

През 2017 г. е удостоена и с наградата „Златна лира“ на СБМТД за високи творчески постижения в акомпанияторското изкуство.

От 2018 г. работи ежегодно като акомпаниятор и професор по камерна музика на клавирни камерни състави в „Jersey master classes“ – остров Джърси, Англия.

2. КОМЕНТАР НА ТВОРЧЕСКА ДЕЙНОСТ И РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НЕЯ (СЪОБРАЗНО ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РАЗЛИЧНИТЕ НАУЧНИ СТЕПЕНИ И АКАДЕМИЧНИ ДЛЪЖНОСТИ ЗА ОБЛАСТТА НА КОНКУРСА: 8.3. МУЗИКАЛНО И ТАНЦОВО ИЗКУСТВО“)

Представените материали, с които доц. д-р Даниела Дикова участва в конкурса, включват дейности, които отговарят на минималните изисквания за този раздел в отделните групи. От приложената „Сравка за приносите на приложената творческо-изпълнителската дейност“ и „Списък на творческите изяви, концерти, участия в национални и международни творчески форуми и педагогическа дейност“ е видно, че активността ѝ е много по-голяма и ако всички посочени изяви бяха включени в Таблицата за самооценка по ЗРАСРБ, те далеч биха надхвърлили минималните изисквания във всички параграфи.

Съгласно изискванията, ще се ограничи с коментар на посочените материали в групите от показатели.

- **Група „А“ – защитена докторска дисертация (50 т.)**

През 2014 Даниела Дикова успешно защитава образователната и научна степен „доктор“ с дисертационен труд на тема „Клавирният акомпанимент като изучавана дисциплина и историческото му развитие в отделни национални школи“ (диплома № 50 / 24 юни 2014) – текст, който имах възможността да оценя високо като първо по рода си у нас разгърнато аналитично изследване на тази тема, актуално обогатяващо музикологичната и въобще музикалната ни литература.

- **Група В: общо 105 при минимален брой 100 т.**

Показател 5. Водеща (самостоятелна) творческа изява в областта на изкуствата – посочени са 3 изяви, които представят различни проекции на Даниела Дикова като „партниращ пианист“ по нейното определение, включващ се както в акомпанимент на

различни солисти, така и в камерни формации. На първо място е концертът с трио „Арденца“ (5.11.2018, Студио I на БНР) с Клавирно трио оп. 1, № 1 и № 3 от Бетовен. Присъствах на концерта и изразявам високата си оценка за участието на Даниела Дикова в този проект. Другите два концерта представят убедително нейната сценична изява с инструменталисти – конкретно с цигуларя Стоимен Пеев, и във вокален концерт с композиции за глас и пиано от Белини. Ще цитирам оценката на доц. д-р Ермила Швайцер по повод вокалния концерт във Военния клуб: „Професионалната подкрепа на пианиста беше от решаваща важност в тази програма, тъй като осигури на певците максимална сигурност, че при всяка ситуация пианистът ще реагира незабавно. Даниела Дикова на рояла излъчваше увереност, която препращаше към по-неопитните си колеги и с музикантската си фантазия оцвети и придаде многобройни нюанси на клавирната партия“ („Галерия на думите“, 2018). И трите концерта са реализирани по нейна идея.

- **По Група от показатели Г: общо 150 от необходимите 150 т.**

В показател 13. *Водец (или самостоятелно) художествен принос в областта на изкуствата, който не е представен като хабилитационна теза* са посочени 4 изяви, които отново представят Даниела Дикова в различни проекции. Ще коментирам две от тях.

Концертът с трио „Арденца“ (15.05.2016, Камерна зала "България") привлече и с интересната романтична програма – освен „Клавирно трио“, оп. 100 от Шуберт, премиера за България на Квартет за цигулка, кларинет, виолончело и пиано в ми-бемол от австрийския композитор Валтер Рабъл, с участието на Михаил Живков – кларинет.

В концерта на Новогодишния музикален фестивал (17.12.2016) акцент в програмата на трио „Арденца“ с творби от Гобер, Ибер, Сен-Санс бяха изпълненията на произведения от Георги Арнаудов: „Шепот насаме“ – три поеми за сопран, цигулка и пиано по текстове на Пейо Яворов (с участието на Мила Михова – сопран, Филип Филипов – цигулка, и Стефания Янкова – виола), „Вратите на съня“ – три тихи и приглушени поеми за струнен квартет и пиано, „Три тихи песни“ за сопран, виолончело и пиано по текстове на Иля Брен, както световната премиера на клавирното трио „Каталог на устройства, ветрове и усещания“. Рецензентската рефлексия във вестник „Култура“ и сп. „Музикални хоризонти“ е заслужено най-висока. Ще подчертая, че всички изяви на трио „Арденца“ предизвикват

интерес сред професионалната публика и повечето са отразени в специализираната периодика.

- **По Група от показатели Д: общо 80 от необходимими 80 т.**

В **показател 19.** *Рецензии за реализирана художествена продукция или художествен принос в специализирани издания в областта на изкуствата* е представена информация с доказателства за 8 статии и рецензии за изпълнения с участието на Даниела Дикова. Ще цитирам две оценки, които изцяло споделям:

За трио „Арденца“ – „Те са превъзходни инструменталисти, но силно впечатление прави тяхното камерно изкуство, което разчита на тънкия слух и на способността за колориране на музикалния текст. Знаят как да открият през звука всеки автор... След този изпиан ребус [световната премиера на Каталог на устройства, усещания и ветрове за клавирно трио от Георги Арнаудов, бел. моя], който ще продължи като work in progress, мащабното клавирно трио на Сен-Санс контрастира с очаквана симфонична мощ и романтична гъстота на емоционалното внушение. Силен концерт!“ (Дочева, Екатерина. Носталгия по несъстоялия се фест. – В: *Култура*, 2017, № 1).

За авторския концерт на Г. Арнаудов, изпълнен от трио Арденца, 21.06.2017: „Тук трио „Арденца“ ... които бяха основните изпълнители в концерта, си партнираха още с цигуларя Филип Филипов и виолистката Стефания Янкова в една пространствена подвижност, която бе пресъздадена с изключителна звукова деликатност, наистина „капка по капка“ (Дочева, Екатерина. Странник, който пренарежда времето. – В: *Култура*, 2017, № 25).

- **Група Е – общо 120 от необходимими 120 т.**

По повод **показател 24.** *Ръководство на национален научен, образователен или художествен проект* имам дългогодишни лични впечатления. Отново ще подчерая изключителната работоспособност на Даниела Дикова, нейната инициативност, творческо въображение и неуморимо постоянство в предлагането, защитаването и реализирането на собствените ѝ идеи. Форумите „Vivariano“ и „Ethno Rila“ са пример за успешни стойностни в художествено отношение начинания в културния ни живот, които привличат вниманието и на чуждестранни участници. Международният конкурс „Vivariano“ е много важен за пътя

в музиката на редица пианисти, които се обучават извън специализираните музикални институции. Първоначалната идея на Даниела Дикова е разширила своя обхват и ние сме свидетели на постигнатите резултати (например конкурсът „Vivavoce“). В справките са посочени проведените през разглеждания период издания на тези конкурси.

В показател 30. *Награди на конкурси за творчество и изпълнение, дадени от национални професионални форуми и организации* е посочена наградата на СБМТД „Златна лира“ за високи художественотворчески постижения, получена през този период (2017).

В обобщение: Кандидатът Даниела Дикова има много активна и стойностна художественотворческа, педагогическа и културно организаторска дейност, която далеч надхвърля посочената в Таблицата за самооценка.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на всичко споменато по-горе и в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България бих искала още веднъж да подчертая всички свои най-високи оценки за цялостната дейност на кандидатката по конкурса Даниела Петрова Дикова.

Предлагам Даниела Петрова Дикова да бъде избрана на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство (клавирен съпровод).“

София, 30.03.2020

проф. Елисавета Вълчинова-Чендова, д.н.